

นโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อหัว เมืองไทยฝั่งตะวันตก
สมัยรัชกาลที่ 5

นางสาวชिरารรณ ทัศนะหงษ์

ศูนย์วิทยุพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

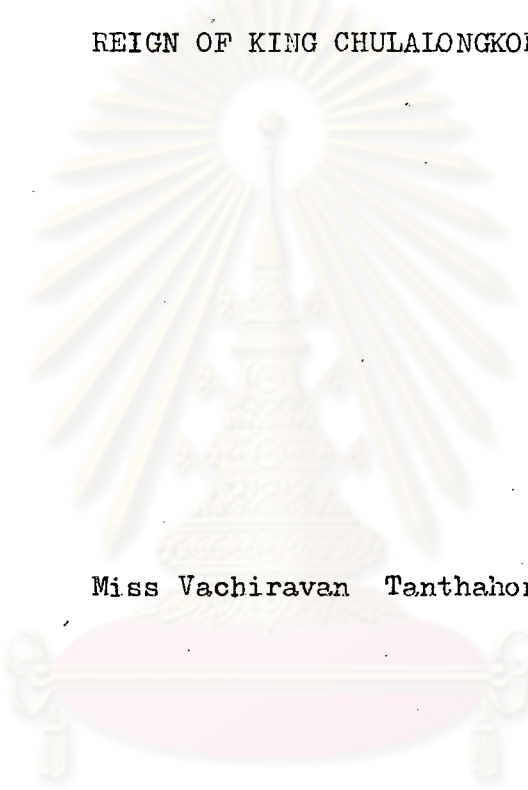
พ.ศ. 2522

008352

i 15916728

Q

THE GOVERNMENT'S ECONOMIC POLICY
TOWARDS WEST COAST PROVINCES
OF THAILAND DURING THE
REIGN OF KING CHULALONGKORN

Miss Vachiravan Tanthahongs

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตก สมัยรัชกาลที่ 5
โดย นางสาวชิราวรรณ คัดทะหงษ์
แผนกวิชา ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

ศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. ชิตินา พิทักษ์ไพโรจน์ ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชิตินา พิทักษ์ไพโรจน์)

ศาสตราจารย์ ดร. บุษกร กาญจนจारी ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร กาญจนจारी)

ศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกสมัยรัชกาลที่ 5
ชื่อนิสิต นางสาวชิวาวรรณ คณิตะหงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ
แผนกวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกหรือมณฑลภูเก็ต ซึ่งได้แก่ บริเวณกระบุรี ระนอง ตะกั่วป่า พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และปะเหลียน โดยเน้นถึงที่มาของนโยบาย จุดมุ่งหมาย วิธีการ รวมทั้งผลที่ได้รับว่าตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร ผู้วิจัยตั้งข้อสมมุติฐานในการศึกษาเรื่องดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลต้องการให้หัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกเป็นแหล่งรายได้ เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ที่สำคัญแหล่งหนึ่ง โดยใช้วิธีตั้งอานาจจัดเก็บภาษีอากรเข้าสู่ส่วนกลาง
2. สาเหตุที่ใช้นโยบายดังกล่าว เนื่องจากเกิดแรงกดดันทั้งภายนอกและภายในประเทศ เช่น การคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยม และการผูกขาดทางเศรษฐกิจของกลุ่มเจ้าเมือง-เจ้าภาษี
3. ในการปฏิบัตินโยบายดังกล่าว รัฐบาลมอบหมายให้ข้าหลวงเทศาภิบาลเป็น

ผู้ดำเนินงาน โดยในระยะแรกแต่งตั้งจากราชการส่วนกลาง ต่อมาจึงแต่งตั้งขุนนางท้องถิ่น ซึ่งมีฐานอำนาจทางการปกครองและเศรษฐกิจมั่นคงในหัวเมืองส่วนนี้ รวมทั้งมีความสนใจปรับปรุงบ้านเมืองตามแบบตะวันตก เพื่ออาศัยปัจจัยเหล่านี้สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเกิดจากการคุกคามของมหาอำนาจตะวันตกด้วย

4. ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะสามารถตั้งอำนาจควบคุมการจัดเก็บภาษีอากรเข้าสู่ส่วนกลางได้ตามมุ่งหมาย แต่มิได้ให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและการสาธารณสุขไปทุกด้านต่าง ๆ ในหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกเท่าที่ควร ซึ่งกลายเป็นปัญหาที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขในสมัยต่อมา

การศึกษาเรื่องนี้เริ่มด้วยการวิเคราะห์ความสำคัญด้านต่าง ๆ และปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตก เช่น ความสำคัญในฐานะแหล่งค้ำคูณซึ่งเป็นทรัพยากรที่นำรายได้มาให้รัฐบาล และในฐานะเมืองท่าค้าขายกับต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในฐานะเมืองหน้าด่านรับศึกพม่าสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น และเป็นบริเวณที่มีอาณาเขตใกล้ชิดกับเขตอิทธิพลของอังกฤษในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ส่วนปัญหาพื้นฐานที่สำคัญอื่น ๆ ก็คือ ปัญหาจากการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษ การผูกขาดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มเจ้าเมือง-เจ้าภาษี ปัญหาในการดำเนินกิจการเหมืองแร่ค้ำคูณ ปัญหาแรงงาน ปัญหาเรื่องวิธีการค้าและระบบเงินตรา รวมถึงปัญหาการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรด้วย ต่อจากนั้นจึงได้ศึกษาถึงนโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อหัวเมืองส่วนนี้ โดยวิเคราะห์ถึงนโยบายการเก็บภาษีอากรในหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกก่อน พ.ศ. 2438 หรือก่อนการส่งพระยาทิพโยโกษาไปเป็นผู้กำกับข้าหลวงใหญ่จนกระทั่งสิ้นรัชกาลที่ 5 ตลอดจนบทบาทของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสนาบดีกระทรวงพระคลัง-มหาสมบัติ และข้าหลวงเทศาภิบาลสำคัญ ๆ เช่น พระยาทิพโยโกษา (โต โชคติกเสถียร) และพระยารัชฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดและควบคุมการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังวิเคราะห์อิทธิพลจากภายนอกคือ ท่าทีของรัฐบาลอังกฤษที่

เสครทเซทเทอลเมนต์ ซึ่งมีต่อหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกด้วย

จากการศึกษาค้นคว้า จะเห็นได้ว่าลักษณะนโยบายเศรษฐกิจที่รัฐบาลใช้กับหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตก แบ่งได้เป็น 2 ระยะคือ ระยะแรก ในสมัยพระยาทิพโกษา รัฐบาลสนใจเฉพาะการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะสั้นให้กับส่วนกลาง โดยอาศัยเครื่องมือทางการคลังคือ ยกเลิกระบบภาษีเหมาเมือง และการเก็บข้าช้อนต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการเน้นอำนาจการจัดเก็บภาษีอากรจากส่วนกลางให้รัดกุมยิ่งขึ้น จัดเก็บภาษีอากรที่สำคัญบางประเภทแทน เรียกว่า "ภาษีคอเวอนเมนต์" เช่น อากรฝิ่น อากรคีมุกและค่าคัตราคีมุก อากรสุรา ภาษีร้อยชักสามและภาษีรถเกวียนเรือจ้าง แต่ก็ยังมีภาษีอากรบางประเภท ที่ให้เอกชนรับผูกขาด เพราะรัฐบาลไม่มีกำลังพอจะจัดทำเอง เช่น อากรสุรานอกเมือง อากรบ่อนเบี้ย ภาษีปลาดสด เป็นต้น พระยาทิพโกษาได้ดำเนินการเรื่องนี้สนองนโยบายรัฐบาลได้เป็นอย่างดีพอสมควร และทำให้รายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้น ต่อมาใน พ.ศ. 2445 รัฐบาลเห็นประโยชน์ในการแต่งตั้งขุนนางท้องถิ่นที่สำคัญให้เป็นผู้ค้ำเนินนโยบายในตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาล ได้แก่ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ซึ่งเป็นบุคคลในตระกูล ณ ระนอง เคยแสดงความสามารถปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจของเมืองศรีวิชัยมาแล้ว ประกอบกับมาจากครอบครัวที่มีฐานะอำนาจทางเศรษฐกิจและการปกครองมั่นคงในหัวเมืองแถบนี้มาแต่เดิม จึงสามารถขยายขอบเขตนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลให้กว้างขวางออกไปกว่าข้าหลวงเทศาภิบาลคนอื่น ๆ ที่เคยมารับราชการในหัวเมืองแถบนี้ ในระยะนั้นรัฐบาลถูกโจมตีจากอังกฤษว่าละเลยการทำนุบำรุงหัวเมืองแถบนี้ด้วย จึงเริ่มเปลี่ยนวิธีการตามข้อเสนอของข้าหลวงเทศาภิบาล โดยให้ความสนใจกับการทำนุบำรุงอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น มีการกำหนดโครงการขั้นต้นเพื่อทำนุบำรุงสาธารณูปโภคและให้งบประมาณสำหรับเรื่องนี้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อมิให้อังกฤษถือเป็นข้ออ้างเข้ามาแทรกแซงได้ วิธีการเป็นผลก็แต่ก็เพียงระยะสั้น เพราะรัฐบาลเริ่มใช้ปลายรัชกาลและไม่มีโครงการต่อเนื่อง คงให้เป็นภาระของข้าหลวงเทศาภิบาลในการจัดหางบประมาณและกำลังคนดำเนินการปรับปรุงต่าง ๆ ต่อไปเช่นเดิม

ผลของการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าว สรุปได้ว่านโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อหัวเมือง
ไทยฝั่งตะวันตกสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น มีลักษณะต่าง ๆ ใกล้เคียงกับสมมุติฐานที่วางไว้ คือ
รัฐบาลมีจุดมุ่งหมายหลักในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับส่วนกลาง โดย
วิธีตั้งอำนาจควบคุมการจัดเก็บภาษีอากรเข้าสู่ส่วนกลางให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้สนับสนุน
การปฏิรูปประเทศ แต่มิได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและสภาพ
เศรษฐกิจโดยทั่วไปของหัวเมืองส่วนนั้นัก เพียงแต่พยายามรักษาระดับผลประโยชน์ต่าง ๆ
ให้คงที่ไว้ มิให้กระทบกระเทือนรายได้ของรัฐบาล ส่วนกิจการอื่น ๆ ตกเป็นภาระของ
ข้าหลวงเทศาภิบาลที่ต้องดำเนินงานเอง การปรับปรุงหัวเมืองส่วนนี้จึงขาดความต่อเนื่อง
ผลที่เกิดขึ้นจึงสนองนโยบายของรัฐบาลในการเพิ่มรายได้ และป้องกันการแทรกแซงของ
อังกฤษในระยะสั้นเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   The Government's Economic Policy Towards West Coast
                         Provinces of Thailand During The Reign of King
                         Chulalongkorn

Name   Miss Vachiravan Tanthahongs

Thesis Advisor   Assistant Professor Suebsaeng Promboon, Ph.D.

Department   History

Academic Year   1978

ABSTRACT

This thesis represents an attempt to study the government's economic policy towards West Coast Provinces during the reign of King Chulalongkorn. Main emphasis will be on the causes, objectives, methods, and achievements.

From the historical background, **the West Coast area** was important because of its suitable location and rich natural resources such as tin etc. Therefore the area was a major source of the government's revenue. But there were, however, many underlying causes which affected the government's profit such as the European imperialism, the tax-farming monopoly of the provincial government, problems of tin-mining management and Chinese labourers, land utilization for agricultural purposes, the monetary system and the lack of proper trade policy.

In the reign of King Chulalongkorn, the government had to increase its revenue to support the modernization policy. In order

to achieve this policy, centralization was the first necessary step to be taken. Phya Thiphyakosa was the first Thesaphiban who successfully conducted the centralization of tax-farming and decreased the provincial governor's powerful monopoly. But after his retirement, the second and the third Thesaphibans: Phya Narisrachakit and Phya Warasitseevevat, didn't proceed any novelty because they had no real power base in these regions. Moreover, their working terms were short—about two years. The situation slightly improved when Phya Rachadanupradith was appointed as Thesaphiban. He was a member of the Na-Ranongs family, one of the powerful families in this region. He was interested in adapting the British development project in the Straits Settlements for South West Coast Provinces. In this period, the government was not only interested in passing laws and orders for tin-mining, but also beginning to develop agricultural land for better utilization, building of infrastructure networks, trade policy and improving monetary system. These changes were influenced by the suspicion of the British intervention which occurred in the Malay States, including the attacks of British newspapers and money lenders who had economic interests in South West Coast Provinces. Phya Rachadanupradith was able to served the government's policy very well. Nevertheless, it was quite obvious that neither the government nor the Thesaphiban really planned for any long-term development project; it was just immediate responses to inside or outside pressures and the success depended on Thesaphiban's individual ability.

To conclude, it could be summed up that the overall policy was quite successful in strengthening the centralization of tax-farming system and preventing the British direct intervention in these provinces, on the other hand, the government paid little interest in the expansion of export market; the traders had to depend on the British ports: Penang and Singapore. This caused the British merchants to indirectly control the economy of this region. Besides, there was no plan to improve the polluted environment or increase the production capacity. Thus, the economic structure of these provinces changed very little indeed.

This thesis may not be only useful for the subsequent study of the economic policy of King Chulalongkorn's government but also for the comparative study of the Southern provinces economic development.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลือของคณาจารย์ ท่านผู้มีอุปการะคุณ มิตรสหาย และพี่น้องหลายต่อหลายท่าน จึงขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ ซึ่งกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและได้ให้คำแนะนำที่เกื้อหนุนเป็นประโยชน์ที่สำคัญยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ธิตติมา พิทักษ์ไพรวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุขกร กาญจนจारी ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทวัน ภูสว่าง อาจารย์สุนทร ทิรัญวงษ์ อาจารย์สมศักดิ์ วิจารณ์ และอาจารย์อารยา รัชตะนาวิน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ทั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงอินทุรัตนา ที่ได้ทรงเมตตาช่วยเหลือมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณหม่อมคัลลิ่ง เกษมสันต์ ที่ได้กรุณาให้ยืมหนังสือบางเล่ม เกี่ยวกับตระกูล ณ ระนอง

ในการค้นคว้าเรื่องนี้ ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากเจ้าหน้าที่หลายแห่ง จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ คือ เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ และห้องไทยหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและสำนักหอสมุดต่าง ๆ โดยเฉพาะห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์เอกสาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความช่วยเหลือจาก อาจารย์อนงค์ ลีลาวินิจฉัย คุณอรวรรณ พานิชกุล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณรวงทอง แซ่ฉั่ว ซึ่งได้สละเวลาและแรงงานช่วยเหลืออย่างเต็มที่มาโดยตลอด จึงขอขอบคุณในน้ำใจไว้ ณ ที่นี้ด้วย นอกจากนี้ขอขอบคุณ มิตรสหายแผนกประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย และโรงเรียนสตรีวัชรามังกุ์ท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ และคุณน้าอุทัยวรรณ คิคคี ที่ได้กรุณา
 ห่วงใย เสียสละเพื่อส่งเสริมการศึกษาของผู้เขียนมาเกือบตลอดชีวิต ขอขอบพระคุณพี่และ
 น้องทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่แหวน-คุณเปรมจิตต์ เหมินทร์ และน้องรัตน์-คุณสุวีรัตน์
 แซ่ตั้ง รวมทั้งน้องเล็ก- คุณอภิรมย์ สุวัฒน์วณิช ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่
 ขอขอบคุณ คุณชินวดี มุนนาค ซึ่งห่วงใย สนับสนุนและออกทุนเพื่อความสำเร็จของผู้เขียนโดย
 ไม่เปลี่ยนแปลง

ถ้าวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ได้ยังประโยชน์เป็นวิทยาทานแก่ผู้ที่สนใจในวงการศึกษา
 ประวัติศาสตร์ไทยตามสมควรแล้ว ขออุทิศส่วนกุศลนี้ เป็นที่ระลึกแสดงกตัญญูแก่เวทีก่อ
 พ.ศ.ศ. วิเชียร ทัศนะหงษ์ บิดาผู้ให้กำเนิด ซึ่งล่วงลับไปแล้วด้วย

วชิรารวรรณ ทัศนะหงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

รายการตาราง

รายการภาพ

บทนำ

บทที่ 1 สถานะและความสำคัญของหัวเมืองฝั่งตะวันตก ก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

- สมัยกรุงสุโขทัย

- สมัยกรุงศรีอยุธยา

- สมัยกรุงธนบุรี

- สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

บทที่ 2 สาเหตุพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

- ภัยจากการคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยม

- การจัดเก็บภาษีอากรในหัวเมืองฝั่งตะวันตก

- การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

- การค้าขาย

บทที่ 3 นโยบายเศรษฐกิจหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตก สมัยพระยาทิพโกษาเป็นข้าหลวงเทศาภิบาล พ.ศ. 2430-2444

- ลักษณะนโยบายเศรษฐกิจที่ใช้กับหัวเมืองฝั่งตะวันตก

- การปรับปรุงระบบจัดเก็บภาษีอากร ล่วงและการผูกปี

หน้า

ง

ช

ม

ค

ณ

1

10

14

14

22

24

36

36

39

58

60

64

64

69

	หน้า
- การส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุก	86
- การส่งเสริมการเกษตรกรรม	97
บทที่ 4 นโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อหัวเมืองไทยฝั่งตะวันตก สมัยพระยารัษฎา- นุประดิษฐ์เป็นข้าหลวงเทศาภิบาล พ.ศ. 2445-2455	106
- สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อขอบเขตนโยบายเศรษฐกิจหัวเมืองไทย ฝั่งตะวันตก	106
- การส่งเสริมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุก	115
- การถลุงแร่ดีบุก	130
- การจัดหาและควบคุมแรงงานเหมืองแร่ดีบุก	132
- การส่งเสริมเกษตรกรรม	140
- การค้าขาย	148
- การปรับปรุงระบบเงินตรา	154
- การปรับปรุงสาธารณูปโภค	168
บทที่ 5 วิเคราะห์สรุป	182
บรรณานุกรม	190
ภาคผนวก	218
ประวัติ	247

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตาราง

๑๗

หน้า

ตารางที่

1.	แสดงสถานที่และสินค้าที่พ่อค้าฮอลันดาส่งออกจากไทยปลายกรุงศรีอยุธยา	20
2.	การแลกเปลี่ยนที่ผูกกับอาชญากรรม เพื่อประโยชน์ของทางราชการระหว่าง พ.ศ. 2330-2334	29
3.	การแลกเปลี่ยนสินค้าที่ผูกกับเครื่องอุปโภคบริโภค ระหว่าง พ.ศ. 2332-2337	30
4.	เปรียบเทียบรายได้หัวเมืองไทยฝั่งตะวันตกระหว่างพ.ศ. 2418 กับ พ.ศ. 2422	40
5.	เปรียบเทียบเงินประมูลเดิมกับเงินประมูลที่พระยาวิชิตสงครามเสนอ	54
6.	เงินภาษีอากรค้ำส่งเมืองต่างๆ ระหว่างพ.ศ. 2428 - 2433	70
7.	การประเมินภาษีอากรเมืองต่างๆ พ.ศ. 2435	74
8.	แสดงชื่อเจ้าเมืองและข้าทศภิบาลในตระกูล ณ ระนอง สมัยรัชกาลที่ 5	111
9.	บัญชีรายรับ-รายจ่ายมณฑลภูเก็ต พ.ศ. 2443-2445	167

รายการภาพ

หน้า

ภาพที่

1. แผนที่แสดงหัวเมืองฝั่งตะวันตก	6
2. แผนที่แสดงมณฑลภูเก็ต (1)	7
3. แผนที่แสดงมณฑลภูเก็ต (2)	8
4. แผนที่แสดงบริเวณเมืองภูเก็ต	9
5. แผนที่แสดงเส้นทางเดินเรือตามลมมรสุม	11
6. แผนที่แสดงเส้นทางเดินเรือของชาวโปรตุเกส พ.ศ. 2039-2056	17
7. การประชุมเทศาภิบาล พ.ศ. 2439	63
8. การประชุมเทศาภิบาล พ.ศ. 2445	104
9. มุคคลในตระกูล ณ ระนอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 5	105
10. แผนที่เมืองตรัง	226
11. แผนที่เมืองระนอง	229

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย